

## ارزیابی نقش آموزش پیشگیری و مراقبت از مصدوم ترومایی به مردم و شبکه‌های بهداشت روستایی در سال‌های ۸۰ تا ۱۳۸۴

دکتر مسعود ثقفی نیا<sup>۱</sup>، دکتر ناهید نفیسی<sup>۲</sup>، دکتر سعید مروتی<sup>۳</sup>، دکتر رضا اسداللهی<sup>۴</sup>، دکتر فرزاد پناهی<sup>۵</sup>

نویسنده مسئول: تهران، دانشگاه علوم پزشکی بقیه... (عج)، مرکز تحقیقات تروما dr\_sagafi@yahoo.com

دریافت: ۸۶/۱۱/۳۰ پذیرش: ۸۷/۸/۱۴

### چکیده

**زمینه و هدف:** مرگ و میر بیماران ترومایی در ایران به میزان شگفت‌آوری بالاست. در این مطالعه در منطقه‌ی مهران استان ایلام که از مناطق پرترس و حادثه‌خیز کشور است با مشارکت شبکه‌ی بهداشت روستایی، مراقبت‌های تروما در سطوح مختلف تخصصی و همگانی آموزش داده شد و اثر این آموزش با استفاده از تغییرات فیزیولوژیک مصدومین مورد سنجش قرار گرفت.

**روش بررسی:** این مطالعه به صورت مداخله‌ی - مقطعی در منطقه‌ی مهران در استان ایلام در نزدیکی مرز ایران با عراق اجرا شد. دوره‌های آموزش مراقبت‌های پیشرفته‌ی تروما برای پزشکان و پرستاران، دوره‌های مراقبت‌های پایه‌ی تکمیلی تروما جهت کارشناسان اورژانس مهران، بیمارستان ایلام و بهورزان، مراقبت‌های پایه‌ی تروما برای افراد عادی با تحصیلات بالا و دوره‌های چندساعته‌ی کمک‌های اولیه و اقدامات ساده برای مردم عادی طراحی شد. پس از اجرای این دوره‌های آموزشی، اطلاعات مصدومین تروما که به اورژانس مهران یا بیمارستان دانشگاهی ایلام مراجعه کردند، ثبت و میزان مرگ و میر و تغییرات فیزیولوژیک آن‌ها با استفاده از درجه‌بندی شدت جراحت فیزیولوژیک (PSS) مورد ارزیابی قرار گرفت.

**یافته‌ها:** در طول دوره‌ی آموزش، ۱۸۵ پزشک و پرستار، کارشناس اورژانس و بهورز، ۲۳۹ نفر از افراد با تحصیلات بالا و ۴۴۱۰ فرد عادی آموزش دیدند. پس از اجرای آموزش در فاصله‌ی سه سال بعد، ۳۶۶ بیمار ترومایی از طریق اورژانس مهران و سپس بیمارستان ایلام و ۲۴۵ مصدوم نیز از طریق مراجعه‌ی مستقیم به بیمارستان ایلام ثبت شدند. مرگ و میر کل مصدومین تروما ۱۰/۳ درصد (۶۶ نفر از ۶۴۱ مصدوم) و مرگ و میر ناشی از آسیب مین ۲۰/۷ درصد (۳۷ نفر از ۱۷۹ مصدوم) بود. در گروه مراجعه‌کننده به اورژانس مهران میانگین PSS در زمان ورود به اورژانس ۶/۴۰ بود که این میزان در زمان ورود به بیمارستان ایلام افزایش یافته (بهبود داشته) و به ۷/۵۰ رسیده بود. این بهبود از نظر آماری معنی‌دار است ( $P > 0.001$ ). در گروه دوم که مستقیماً به بیمارستان ایلام مراجعه کردند، PSS در زمان ورود به بیمارستان ۶/۷۹ بود.

**نتیجه‌گیری:** سیستم شبکه‌ی بهداشت روستایی موجود و نیروهای مردمی می‌توانند جهت مراقبت از مصدومین تروما با استفاده از امکانات موجود آموزش دیده و منجر به بهبود شاخص‌ها و کاهش مرگ و میر شوند.

**واژگان کلیدی:** آموزش، مراقبت تروما، خانه‌ی بهداشت

۱- متخصص بیهوشی و مراقبت‌های ویژه، استادیار دانشگاه علوم پزشکی بقیه...، مرکز تحقیقات تروما

۲- متخصص جراحی عمومی، انجمن حمایت از مصدومین مین ایران

۳- متخصص ژنتیک، استادیار دانشگاه علوم پزشکی بقیه...، مرکز تحقیقات بیولوژی

۴- پزشک عمومی، انجمن حمایت از مصدومین مین ایران

۵- متخصص جراحی عمومی، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی بقیه...، مرکز تحقیقات تروما